

7. Ganhos com criptomoedas detidas por menos de um ano vão pagar 28% em IRS. URL: <https://eco.sapo.pt/2022/10/10/ganhos-com-criptomoedas-detidas-por-menos-de-um-ano-vaio-pagar-28-em-irs/>.

Клименко Олександр Віталійович,
*аспірант кафедри господарського права і процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЕКОНОМІЧНІ ПРАВА ЯК ГАРАНТІЯ КОНКУРЕНЦІЇ

Відповідно до ст. 3 Конституції України права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави [7]. Права людини є тим ціннісним орієнтиром, який вказує напрям подальшого розвитку держави. При цьому на доктринальному рівні виділяють чотири покоління прав, які певним чином описують еволюцію держави та суспільства загалом. Чільне місце займають економічні права людини, які були сформовані протягом XIX- першої половини XX століття. Це період характеризується значним ростом економіки, що вказує на необхідність аналізу взаємозв'язку конкуренції та економічних прав.

Права людини є певними можливостями, які необхідні людині для її існування та розвитку в конкретних історичних умовах. Вони мають бути загальними та рівними для всіх людей та є визначеними рівнем розвитку людства в різних сферах [1, с. 32].

Економічними правами слід визначити міру можливої поведінки людини в економічній сфері суспільних відносин, пов'язана з правовим режимом власності та господарської діяльності.

Свобода економічної діяльності базується на існуванні рівноправної, незалежної і такої, що ефективно функціонує, приватної власності [6, с. 109].

Розглядаючи систему економічних прав, Фролов Ю. М. особливу увагу звертає на права приватної власності, права на підприємницьку діяльність та права громадян на користування об'єктами права публічної (суспільної) власності [10, с. 11].

Право на підприємницьку діяльність ґрунтується на свободі підприємницької діяльності, тобто на реальній можливості здійснення

особою з метою одержання прибутку на власний розсуд і ризик господарської діяльності, яка не заборонена законом [2, с. 154].

Право на приватну власність за своєю являє собою законодавчо визнані та гарантовані можливості особи набувати, володіти, користуватися, розпоряджатися певним майном та результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності та охороняти їх [10, с. 12].

В своїй сукупності право на приватну власність та право на підприємницьку діяльність зумовлює існування економіки держави, відносин купівлі-продажу. Оскільки ними ці права є рівними і ними наділені всі люди, то вони вступають в економічні відносини. З цього випливає, що економічні права породжують економічні відносини, які характеризуються конкуренцією. Без економічних прав не існувало би конкуренції як такої, що ставить під сумнів економічний розвиток в цілому.

Що стосується конкуренції, то Господарський кодекс України у ст. 25 визначає її як «змагання між суб'єктами господарювання, що забезпечує завдяки їх власним досягненням здобуття ними певних економічних переваг, внаслідок чого споживачі та суб'єкти господарювання отримують можливість вибору необхідного товару і при цьому окремі суб'єкти господарювання не визначають умов реалізації товару на ринку» [4].

Слід зауважити, що конкуренція має найбільше значення саме в господарських відносинах. Це зумовлено тим, що саме суб'єкти господарювання виступають рушіями прогресу, оскільки реагують на потреби та виклики суспільства.

Конкуренція динамічний характер, що полягає у постійних змінах і вдосконаленнях в конкретних галузях, зокрема металургійній, текстильній, залізничній тощо. Певні досягнення завжди будуть перевершені через деякий час. Конкуренція є обов'язковою умовою в ринковій економіці, яка має наступні переваги:

- є єдиним засобом досягнення збалансованості між суспільними потребами і виробництвом;
- є способом координації інтересів виробників;
- стимулює удосконалення технічної бази, методів виробництва з метою економії собівартості продукції;
- зумовлює якості продукції та послуг;
- формує ринкову ціну [3, с. 124].

Конкуренція здійснюючи вищевказані функції значною мірою впливає на ефективність виробництва, підвищуючи його технічний рівень та якість продукції.

При цьому саме закріплення та гарантування економічних прав спричинили виникнення економічної конкуренції як явища.

Держава за допомогою економічної політики має забезпечувати стабільні, прозорі та сприятливі умови для господарської діяльності [9, с. 245]. Тобто держава, гарантуючи економічні права закріплює існування ринкової економіки та конкуренції відповідно. При цьому і Господарський кодекс України, і законодавство про захист економічної конкуренції здійснюють регулювання існування ринкової економіки, здорової конкуренції, обмеження монополізму. Все це забезпечує процвітання та розвиток економіки держави.

З точки зору економіки найбільш розвиненими державами є ті, в яких процвітає саме ринкова економіка. Вона є критерієм успіху держави та її статусу на міжнародному ринку. Разом з тим, економічно розвинені держави можуть забезпечити вищий рівень захищеності та якості життя населення.

Для забезпечення прав людини державою необхідними є фінансові ресурси, що формують бюджетний фонд. Від рівня надходження до бюджету коштів, який формується перш за все за рахунок податкових зборів від провадження господарської діяльності, залежить ступінь забезпечення прав та свобод громадян [5, с. 21]. Це все вказує на неоціненну роль економічних прав та конкуренції.

Підприємницька діяльність – це те, що дозволяє збільшувати виробництво товарів, їх асортимент на ринку. При цьому 24 лютого 2022 в Україні почалася повномасштабна війна, що мало надзвичайно згубний вплив на економіку України. За березень переважна частина суб'єктів господарювання були змушені припинити свою діяльність через значну кількість проблем, пов'язаних з повномасштабним російським вторгненням. Все це спричинило природне зменшення конкуренції, що є негативним для держави.

Варто вказати, що в цих умовах урядом були запроваджені зміни, які мають не меті збільшення конкуренції шляхом зменшення фінансового навантаження на суб'єктів господарювання та розвиток малого підприємництва. Зокрема, державою була запроваджена можливість переходу на третю групу спрощеної системи оподаткування платників податків з необмеженою кількістю працівників та обсягом

продажів до 10 мільярдів гривень. Разом з тим платники податків тепер мають сплачувати 2% податку із доходу замість податку на додану вартість та податку на прибуток. Урядом був збільшений перелік операцій, за здійснення яких платники єдиного податку третьої групи не мають сплачувати податок на додану вартість [8].

Вище перелічені заходи економічної лібералізації вказують на те, що уряд розуміє взаємозв'язок розвитку економіки держави та ступенем економічної свободи.

Отже, економічні права є зумовленими часом і вказують на рівень розвитку держави. Саме завдяки ним є можливим існування ринкової економіки на рівноправних засадах, якою наділені найбільш впливові країни світу. При цьому це у свою чергу зумовлює явище конкуренції, яке динамічно розвивається і спричиняє вдосконалення у всіх сферах суспільного життя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Веприцький Р. С. Соціально-економічні права: до визначення правової природи. *Форум права*. 2008. № 2. С.32-37
2. Глібко С. В., Гречко О. О. Конституційні гарантії права на підприємницьку діяльність. *Право та інноваційне суспільство*. 2020. № 2 (15). С. 154-160.
3. Голда Н., Піняк І. Конкуренція як об'єктивна ринкова необхідність. *Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. 29-31 березня 2018 року. Т. : ФОП Паляниця В. А., 2018. Том 1.С. 123–125.
4. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
5. Дерев'янко Б. В. Гарантії та захист прав суб'єктів господарювання як запорука добробуту Українського народу. *Актуальні проблеми правоохоронної діяльності на сучасному етапі державотворення в Україні*: Матеріали Всеукраїнської науковопрактичної конференції, м. Кривий Ріг, 2 грудня 2016 року / Упорядники: І. В. Іванов, Є. В. Зозуля, А. В. Гончаров. Кривий Ріг : ДЮІ МВС України, 2016.С. 18-22
6. Колодій О. А. Загальносоціальні економічні та культурні гарантії конституційно-правового статусу українського народу. *Актуальні проблеми держави і права*. 2020. № 1. С. 107-113.
7. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
8. Онешко С. В., Башлай С. В., Короленко О. Б. Особливості збереження та підтримання економічного потенціалу України в умовах війни.

9. Романенко Т. П. Держава як гарант забезпечення умов для розвитку та ефективного функціонування підприємницької діяльності. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2017. № 68. С. 239-253.

10. Фролов Ю. М. Економічні права і свободи людини і громадянина в Україні : автореф. дис.... канд. юрид. наук : 12.00.02. Одеса, 2005. 20 с.

Ковалевич Ігор Ігорович,

аспірант кафедри господарського права і процесу Національного університету «Одеська юридична академія»

ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ВНЕСОК ДО СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ КОРПОРАТИВНИХ УТВОРЕНЬ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Останні декілька років країни світу працюють над питаннями правової політики у сфері регулювання криптовалюти, яка наразі охоплюється в нормативному полі ширшим поняттям «віртуальні активи». Віртуальні активи є поняттям, яке протягом останніх 7 років міцно увійшло в економічні процеси кожної країни світу. Віртуальні активи виступають осередком формування нових фінансових ринків, з ними проводяться транзакції, в них інвестують, їх використовують як внесок до статутного капіталу компанії.

У той час як ажітаж навколо віртуальних активів (в тому числі криптовалюти) тільки продовжує набирати обертів, український законодавець вирішив не залишатися осторонь та вивести їх із тіні. Це й не дивно, адже обіг віртуальних активів в Україні становить 1 млрд. грн. на добу про, що повідомив радник віце прем'єр-міністра – міністра цифрової трансформації Максим Дем'янюк [1]. Однак, незважаючи, на таку активність по відношенню до віртуальних активів, очевидним залишається практика їх децентралізованого обігу на території України..

Дослідженням сутності та правового статусу криптовалют займалися ряд вчених: А. Н. Бегер, Н. П. Варфоломєєва, О. Г. Волевіз, Н. Ю. Голубєва, О. І. Зайцева, О. В. Железов, А. В. Квітка, Д. П. Купріянов, В. А. Кутирін, К. В. Нікітін, А. В. Федоров та інші, які приділяли пильну увагу вказаному питанню.